

Aen de
Hoogh Moog: Heeren Staten Generael
der Vereenighde Nederlanden.

Geven onderdanighlyck te kennen de Participanten van de Generale Geoctroyeerde West-Indische Compagnie deser landen, dat, alhoewel sy Supplianten volkomentlyck vernoeght syn in de directie, yver, ende vigilantie van Bewinthebberen, omtrent het bevorderen en besorgen, van de welstant der gemelde Compagnie, echter, considererende d'importantie ende 't gewichte, mitsgaders de rechtmaticheyt van de sollicitatien der voornoemde Bewinthebberen, omtrent den Staet, welckers uytslach genoechsaem met sich brenght of den totalen ondergangh, of herstellinge van de voorñ. Compagnie, en dienvolgens groot en considerabel voor, of nadeel, van soo veele duysenden geintresseerde familien van ingesetenen, niet hebben konnen ledich staen, uyt innerlycke beweginge harer herten, het naervolgende te vertoonen; in hoope, om daer door uw Hoogh Moog: te bewegen tot favorabele resolutie, ten besten van de gemelde Compagnie; ende namentlyck: dat uw Hoogh Moog:, bemerckt hebbende den welstant van den selven Lande, ende welvaren van de Ingesetenen van dien, principalyck te bestaen by de Scheepsvaert, ende Koophandel, ende by experientie hebbende bevonden, dat niet vruchtbaerlycks in de quartieren van West-Indien ende Africa, gedreven, beschermt, ende gemainteneert en konde worden, sonder gemeene hulpe, assistentie, ende middelen, van een Generaele Compagnie; in den Jare 1621. by de Erectie van de voorsz. Compagnie, met een favorabel Octroy, de Ingesetenen ende Inwoonderen van a *Vide* 1 *Artyckel van 't Octroy.*

deſen Staet, hebben genoodight, om hare Capitalen in de ſelve Compagnie in te leggen, daer by uw Hoogh Moog:, nae dat verklaert hadden 't ſelve te doen uyt hooghdringende oorſaecken, pregnante redenen, ende conſideratien, omme de ſelve Ingeſetenen te krachtiger daer toe te animeren, onder anderen hebben belooft, uyt ſonderlinge affectie tot den gemeenen welſtant, ende om de voorſz. Ingeſetenen te conſerveren in goede neeringhe ende welvaert, de voorſz. Compagnie te ſullen maintineren ende verſtercken met uw Hoogh Moog: hulpe, faveur en aſſiſtentie; [a] daer op dan de meeſte ende aenſienelyckſte patriotten tot de erectie van de voornoemde Compagnie, hebben gefourneert een Capitael van omtrent vier en tſeventigh Tonnen Goudts, als blyckt by des Compagnies Capitael boecken: welcke Penningen terſtont voor een goet gedeelte geemployeert zyn, ſoo tot voortſettinge van de Negotie ende Colonien in Nieu-Nederlandt, Argyn, Cabo Verde, Gambia, Greyn-Kuſte ende Guinea, als oock principalyck tot den aenbouw ende equipagie van veele welgemonteerde Schepen ende Jachten ten oorlogh, alſoo men allomme met een Vyandt te doen hadde die ſyn uytterſte krachten inſpande, omme de Compagnie, in haer begin, te dempen, ende in haer geboorte te doen ſmooren, ende dienthalven binnen de limiten van 't voorſz. Octroy niet anders konde werden getraffiqueert noch gehandelt, als met de wapenen in de handt, waer mede dan den vyant, ſoo op de kuſte van Africa, als America, by de voorſz. Compagnie ſoo couragieuſelyck, met verſcheyde Scheeps-Armaden, is geattacqueert geworden, dat in den beginne, te weten inden jare 1624. met een machtige Vloot, [b] (van 26. kloecke welgemonteerde Schepen, onder den Admirael Wilkes, bemant met omtrent 3200 koppen) is ingenomen de ſtarcke Stadt S^t. Salvadoor in de Bahia de Todos los Santos, weſende de voornaemſte Capitania van Braſil: tot

[a] *Vide ibidem.*

[b] *Vide Aitzma . del. p. 858. & ſeqq.*

tot de reductie van welcke Stadt alleen, den Vyant heeft geemployeert een Kryghs-macht van over de 50 Schepen, bestaende in drie Vlooten, [c] ende dat in een tydt, als wanneer den Vyandt desen Staet offensive hier te lande was beoorlogende, door welcke diversie van de voorsz. Compagnie hy genootsaeckt is geweest, de voorsz. macht nae de voorsz. Stadt S[t]. Salvadoor te senden, waer mede dan de force van den Vyandt hier te Lande, seer is verswackt geworden, te meer dewyle hem 't recouvreren van de voorsz. Stadt, over de hondert Tonnen Goudts gekost heeft gehadt: [d] aen het innemen eerst, ende naderhandt weder aen het verlies, van welcke importante Stadt, (die niet door manquement van het debuoir van Bewinthebberen, maer door geduurige contrarie winden, [e] met twee seer importante secoursen, een van 25 welgemonteerde Scheepen met omtrent 3000 Man, onder den Admirael Jan Dircksz. Lam, ende noch een van 16 kloeke Schepen ende Jachten met 2000 Man onder den Generael Boudewyn Heynsz. Burgermeester van Edam, [f] die langen tydt zeylreede gelegen hadden, niet gesecondeert heeft konnen werden), de voorsz. Compagnie een groot gedeelte van haer Capitael heeft verlooren, hebbende ondertusschen desen Staet hier te lande, een seer considerabel effect van de voorsz. diversie, ende het verswacken van den Vyandt op de kosten van de Compagnie genooten ende geprofiteert, 't welck de Heeren Gedeputeerden van uw Hoogh Moog: die doen ter tydt (ende vorders, soo lange de Compagnie Capitael heeft gehadt om te konnen bysetten) de Vergaderinge van de XIX[ne]. als in de selve Præsiderende hebben bygewoont, van soodanigen importantie ten dienste vanden Staet hier te lande, hebben opgenomen. dat de Compagnie, van hare primitive intentie, tot welckers eynde de selve soo considerabele Capitalen heeft gefourneert, wesende de conservatie van goede neeringe, welstant, ende voortsetten van den

c *Vide idem fo* 1094. 1102.

d *Vide J. de Laets kort verhael acter syn Historie van de verrichtingh de West-In dische Compag nie fo. 2[…] Aitzma 2 deel, fol.* 915

e *Aitzm[a] 1, deel, fol.* 109 *Sandes Hist. 8 boeck.*

f *Vide Aitzma 1. deel, fol.* 874. *& seqq. Sande 9. boeck.*

 Koop-

Koophandel, is afgeleydt, en gediverteert, en door u Hoogh Moog: ſerieuſe aenradingen, is geperſuadeert, alle hare forces aen te leggen in het uytruſten van machtighe Scheeps Vlooten, omme t'eenemael hare middelen t' employeren tot uytwercken van de intentie, die den Staet, beneffens de conſervatie van de negotie, in het oprechten van de Compagnie heeft gehad, ende dienvolgende alſo, den Vyant, in de limite van haer voorſz. Octroy, gedurich in Allarm te houden, ende de handen ſoo vol werck te geven, datmen hier, daer door den arm te vryer ſoude konnen gebruycken, om den ſelven hier, niet alleen te kunnen reſiſteren, maer ſelfs hem met alle mogelycke middelen, offenſive af-breuck te doen, hebbende de Compagnie haer daer toe te facielder laten induceren op 't vertrouwen dat haer ſoude werden gepreſteert het effect van de beloſte door uw Hoogh Moog: in het 41ſte. Articul van 't voorſz. Octroy gedaen, mede brengende, dat, ingevalle het quame te gebeuren, dat de Landen in haere laſten merckelyck ſouden moghen werden verlicht, ende de Compagnie in ſwaere laſten van oorloge ſoude komen te vervallen, dat uw Hoogh Moog: de beloofde ſubſidien ſulcx ſouden vermeerderen, als den Staet van den Lande ſoude mogen lyden, ende de ſaecken van de Compagnie ſouden komen te vereyſſchen; ſonder welcke aſſiſtentie ende hulpe, het de Compagnie onmoghelyck was, met het voorſz. gefourneert Capitael, tegen ſoo machtigen Vyant langh in oorlogh te konnen beſtaen; op die voorſz. perſuaſie ende vertrouwen dan, heeft de voorſz. Compagnie in den Jare 1627. ende 1628. uytgeruſt, ende in Zee gebracht, vier notable Kryghs Vlooten, [b] te weten eene, die de machtichſte was, onder Pieter Heyn, als Generael, ende Hendrick Lonck als Admirael, eene onder Adriaen Pater, eene onder Dirck Symonſz. van Uytgeeſt, ende eene onder Pieter Adriaenſz. daer van de eerſte, de ſeer rycke Silvere Vloot van den Vyant, ende

Vide 2. eſolutie eck an de IXne. l.36. erſo. andes iſt. b boeck. De Laet, l.137. erſo.

ende de laetſte, de Vloot van deſſelfs rycke [c] Hondures Vaerders reſpectivelyck verovert, ende in deſe Landen opgebracht hebben, daer door dan de krachten van den Vyant dapper, meer ende meer, hebben beginnen te labefacteren, ende als door de voorſz. Victorien, de ſenuwen van de Compagnie, niet alleen ſeer waren verſterckt, ende den Vyant verſwackt; maer boven dien dat den ſelven Vyant, ſiende dat hy te doen hadde, met een couragieuſe Compagnie, die hy alle dagen met veele conſiderable Scheeps Armaden op alle Hoecken, Cuſten, Plaetſen ende Forten, gelegen binnen de Limiten van het voorſz. Octroy, te wachten hadde, die hy tegen de forcen van de Compagnie moeſte bewaren ende defenderen, ende niet willende ſyne ſaecken ende plaetſen in de Weſt-Indies ende Braſil, laten verlooren gaen, heeft den ſelven Vyant, veel liever den oorlogh inde Nederlanden, willen negligeren; ende heeft vervolgens niet alleen alle de oude Forten ende Plaetſen, die hy inde Weſt-Indies hadde, ende die ten deele waren vervallen, met groote exceſſive koſten doen repareren ende herſtellen, maer boven dien verſcheyde nieuwe Forten ende Sterckten aldaer doen op maecken, ende met groote guarniſoenen doen beſetten, van welcke tydt ende uure af ('t welck uw Hoogh Moog: ende alle de werelt bekent is) den Vyant ſoo verre in macht verſwackt, ende in ſyne finantien ten achteren gegaen is, *dat hy ſedert ſyn laetſte effort ('t welck notabel is) gedaen, in den Jare* 1629. *tot de Vreede geſloten, in den Jare* 1648. *naeuwelycks eens een leeger om offenſyf tegen deſen Staet te ageren, in de Nederlanden te velde heeft gebracht*, maer alle ſyne macht geémploieert, om de progreſſen van de Compagnie te ſtuyten, ende de ſelve alle af-breuck te doen, in welcken Jare 1629. (nae dat de Compagnie 75. par cento aen de Participanten in twee malen van hare conqueſten uytgedeelt, ende boven dien noch veel meer, als het ingeleyde Capitael in han-

[c] *Vide Reſolu[…] boeck, fol. 55. verſo. Sand[…] 10 boe[…]*

 den

den hadde,) heeft de ſelve Compagnie, als den Vyant met een armee van 30. duyſent man in 't Lant was ingebroocken, op de Veluwe gekomen, ende alrede de Stadt Amersfoort hadde geoccupeert, ende daer door geen kleyne verſlagentheyt in 't Landt gebracht, den Staet met hare gewoonelycke trouwhartigheyt bygeſtaen, in die voorſz. perplexiteyt van ſaecken, van hare Schepen, die alſdoen in de Zee-gaten deſer Landen zeyl-reede lagen, om op een ſeer important exploict, een andere Vloot, die al uytgeloopen was, nae de rendevous te volgen, alwaer al over de ſeſtien weken nae
…de …boeck. haer gewacht was, tot grooten ondienſt ende merckelycke ſchade van de Compagnie, alſoo het ſayſoen verliep; het volck, geſchut ende ammonitie van oorlogh afgelicht, ende
…itzma …eel, …834. …835. …nde …boeck. den Staet by geſet, [a] alle het welcke geemployeert is, ſoo tot verſterckingh van het guarniſoen onder den overſten Waerdenburgh tot Uytrecht, daer den Vyant het oog op hadde, als tot Hattum, [b] ende boven dien den Staet penningen promptelyck van noode hebbende, [c] *heeft de voorſz. Compagnie aen den Staet, op deſſelfs verſoeck prompt in twee reyſen, gefourneert ſes mael hondert duyſent guldens in barengelde,* [d] ſynde het overige gelt, dat inde caſſe noch was, ende de verdere conqueſten ende winſt van negotie, in de volgende acht off thien Jaren voor het meerendeel geemployeert tot equipagie van diverſe vlooten, onder de Admiraelen Pater, Lichthart, Jol (anders genaemt Houte-been) Willem Corneliſz. Loos, ende andere, daer mede Pharnambuco, Paraïba, ende diverſe andere Steden ende Forten meer in Braſil, mitſgaders 't Caſteel del Mina ende andere conſiderable Forten gelegen op de Cuſten van Africa, ende de Curaçaoſe Eylanden in de Weſt-Indies, ſyn verovert, ende aen deſen Staet gebracht, ende voor een gedeelte te koſte geleyt tot uytruſtinge van Scheeps Armaden, die gepaſt hebben op de Silver Vlooten, doch ſonder ſucces voor de Compagnie, ter oorſaecke

Margin notes (partly cut off): …itzma …eel. …852. Vide 2. …ſolutie-…eck van XIX^ne. …120. 150. …ſo. …nde …boeck.

ſaecke dat de voorſz. deſſeynen ontdeckt ſynde, den Vyant de Silvere Vlooten heeft doen inblyven, [a] *Daer door dan wederom den Staet van't Vereenicht Nederlant, genooten heeft dat voordeel, dat den Vyant, niet machtich ſynde, omme met penningen ſyne Krygſmacht, inde verheerde Provintien te verſorgen, de progreſſen van deſen Staet tegen den Vyant te heerlycker, ſpoediger, ende met minder obſtaeckel en koſten ſyn voortgeſet.* En de ſpecialyck mede daer door, nae menſchelycke apparentie, in den Jare 1639. in Duyns by uw Hoog Moog: verkregen is, de glorieuſe Victorie op de formidable Vloot, by den Coninck van Spangien onder Don d'Ocquendo in Zee gebracht; want die Coninck had op de ſelve tydt oock ge-equipeert een diergelycke Vloot, gecommandeert by den Graef de la Torre, ſterck 66. Zeylen, daer onder veele Galjoenen, bemant met 15000. koppen, ende om de voorſz. Compagnie tegen te gaen, verſonden nae Braſil, die aldaer door des Compagnies navale macht, onder den voorſz. Admirael Loos, met de hulpe van Godt Almachtich geruineert en vruchteloos gemaeckt is. Uw Hoogh Moog: gelieven te conſidereren, indien de voorſz. Compagnie hier niet hadde gemaeckt, die, voor haer ſoo koſtelycke, doch voor den Staet ſoo heylſaeme diverſie, off niet deſe twee horribile Vlooten, te gelyk den Lande alhier ſouden hebben aengetaſt, en toegebracht een Slach gevaerlycker ende ſmertelycker, als oyt den Landen is overgekomen, by de uytruſtinghe van welcke twee machtige Vlooten, den ſelven Coningh alles heeft opgeſet, wat hy eenichſints heeft konnen by brengen, ende ſyn finantien ſoodanich uytgeput, en ten achteren geſet, *dat hy t'ſedert dit laetſte effort te water, tegen deſen Staet, ende Weſt-Indiſche Compagnie noyt eenige conſiderable macht, wederom in Zee heeft konnen brengen;* door welcke geduerige equipagies van de Compagnie (die alleen inden voorſz. Jare 1629. over de 100. Schepen in Zee, ende wel 15000. man in dienſt hadde, [b] waer door ſoo veel nee-

[a] *Vide Remon ſtranti van de* XIX[ne]. *in't* 2. *deel va Aitzn fol.* 91

Monta leven e bedryf van Pri Fredric Henric in't jae 1640. *Jan v de Sand* 15 *boec*

[b] *Aitzn* 2. *deel. fol* 913.

neeringh en welvaert desen Staet ende Ingesetenen van dien is toegebracht.) De Matroosen ende 't Zee-varent Volck, wonderlyck aengequeeckt, ende door gestadige oeffeninge ende avancement, van die haer wel comporteerden ende evertueerden, seer veele ervaerne Hoofden, Schippers, Stuer-luyden, Constapels ende andere Officiers gemaeckt, waer uyt den Staet ende Admiraliteyten, mitsgaders de Negotianten ende Reeders ter Zee, daer naer altyt hebben konnen vinden bequaeme luyden, om haer te konnen dienen voor hooft, ende minder officieren op hare Schepen; welck aenqueecken van Matrosen ende luyden ervaren ter Zee, hoe noodich voor den welstant van de Geunieerde Provincien is, niet alleen in tydt van Vreede doorgaens, maer specialyck in de laetste Oorlogen te water, opentlyck is gebleecken. Wel is waer, dat uwe Hoog Moog: ingevolge van 't voorgeroerde 41ste. Artycul van 't voorsz Octroy, (considererende dat de voorsz. Compagnie niet was bestant, om de voorsz. oorloghs lasten te konnen dragen, dat desselfs geheele Capitael niet alleen, mitsgaders conquesten, ende inkomsten; maer oock de voorsz. ses Tonnen Gouts, die 't Landt hadde geretitueert, daer in gesmolten waren,) wel eenige subsidien aen de voorsz. Compagnie hebben toegestaen, daer op in het equipeeren van tydt tot tydt is staet gemaeckt, doch tot uytvoeringh van Oorloghs desseynen ende exploicten, ondernomen tegen den gemeenen Vyant, op aenradinge ende goetvinden van de regeringe, promptelyck penningen van noode synde, ende de Compagnie haer gefrustreert vindende, van de toegeseyde subsidien van uw Hoogh Moog: is de Compagnie genootsaeckt geweest alles by te setten, ende daer en boven op interest te lichten. soo veel penningen als te bekomen waren, die van tydt tot tydt inde voorsz. Oorloghs desseynen ende exploicten syn geconsumeert, tot dat, de voorsz. Compagnie eyndelyck, geen verder credit hebbende konnen

nen vinden, ende ſelfs niet meer hebbende om te konnen by ſetten, geduerich om aſſiſtentie, hulpe, ende betaelinge van ſubſidien by de regeeringe heeft aengehouden, doch dat ongeluck gehadt, dat ſeer weynich van de vervallene ſubſidien is betaelt, 't welck oorſaeck geweeſt is, datmen heeft moeten de gedachten laeten gaen, omme nu niet meer den Vyant offenſive aen te taſten, maer hoe men beſt ende bequaemſt, ſoude konnen maintineren de Plaetſen, Forten, ende Sterckten, die de voorſz. Compagnie geduerende den voorſz. ſwaren ende koſtelycken oorlogh van den Vyant hadde verovert, tot welcken eynde een groot gedeelte van de principaelſte Participanten, op veelvoudige inductien ende perſuaſien door de regeeringe, haer hebben laten bewegen, omme haer ingeleyde Capitael te vergrooten met een bylaege van omtrent dertich tonnen gouts, (als blyckt by des Compagnies Capitael-boeck) die al mede in korte Jaren door mancquement van dat de voorſz. toegeſeyde ſubſidien, niet en volgden, in de voorſz. oorloghs deſſeynen, ſyn geconſumeert, ſonder dat daer mede de ſaecken van de voorſz. Compagnie in ſecuren Staet hebben konnen geſtelt worden, ſulcx dat de voorſz. Participanten, op de ſerieuſe inductien van uw Hoog Moog: Gedeputeerden ter Vergaderinge van de XIX ne. gedaen, ende ſiende ſpecialyck op de conſenten van eenige ende de meeſt contribuerende Provintien, waer by de Compagnie vyf hondert duyſent guldens eens, en ſeven hondert duyſent guldens jaerlycx, geduerende den Octroye, wierden toegeſtaen, ende voorts haer verlatende op de beloften van uw Hoogh Moog: om d'andere Provintien, die niet geconſenteert hadden, tot de conſenten te diſponeren, voor de tweedemael in de Jaren 1639. 1640. en 1641. hare Capitalen ende bylage met vyftig ten hondert in drie jaerlycxe termynen hebben verhooght, onder conditie dat ſy-luyden daer van jaerlycx als een ſeekere uytdeelinge ofte Intereſt, ſouden komen te genieten ſes

ten hondert, dat oock maer vier Jaren heeft geduert: al wederom, door dien de voorñ. verhooginge der Capitalen, door ontſtentenis van de voorſz. ſubſidien, inde voorſz. Krygs exploicten ende deſſeynen zyn geconſumeert ende beſtedet, van welcke Kryghs deſſeynen ende exploicten, het laetſte is geweeſt, de expeditie naer Chily in de Zuydt-zee, onder den Generael Hendrick Brouwer, waer van voor het aenvangen van dien, openingh gedaen zynde aen uw Hoogh Moog: Gedeputeerden, is 't ſelve (volgens het rapport op den 6[ſte] October 1642. aen uwe Hoogh Moog: gedaen) goet ende dienſtigh voor den lande bevonden, ende alhoewel 't ſelve exploict voor de Compagnie geen profitablen uytſlagh heeft gegeven ('t welck, ſoo door het overlyden van den voorñ. Generael Brouwer, als om dat den aenſlach ontdeckt was, is veroorſaeckt) heeft niettemin den gemeenen Staet, merckelyck, ja op 't hooghſte daer van geprofiteert, dewyle den Vyandt, apprehenderende de voorſz. expeditie, ende wat importante ſchade, hy by ſucces daer van te verwachten hadde, diſſimulerende, dat hy daer van kenniſſe hadde gekregen, omtrent drie maenden nae het uytloopen van de voorſz. Vloot, deſen Staet om Vreede heeft beginnen aen te ſoecken, ende daerom ouvertuere van de ſelve op het ernſtighſte laten doen a over welcke vredehandelinge, den dagh vaſt geſtelt zynde op den eerſten July 1643. tot Munſter, is daer naer de ſelve met meerder yver, ende favorabelder preſentatien, van de zyde van den Coninck van Spanjen gepouſſeert ende aengedreven, na dat ſyne Majeſteyt oock advertentie uyt de Indiës bekomen hadde, hoe dat de voorſz. Compagnie met de Chyleſen ſyne Vyanden, een alliantie hadde gemaeckt, ende de Golffo van Brouwer (tot dien tydt hier te lande onbekent) gevonden was, door welcke de voorſz. geëquipeerde Schepen van Baldivia (alwaer meergemelten Generael Brouwer begraven is) binnen twee maenden tot Pharnambuco geretour-

a Vide [i]'t 1. [b]oeck van [d]e vredehandeling [f]ol. 443. [e]n fol. [4]49.

tourneert ſyn, hebbende de entrecours tuſſchen de Zuyt-Zee en Pharnambuco ſoo kort bevonden als tuſſchen deſe Landen ende Braſil, daer door dan deſen Staet ſoo ſchoone occaſie bekomen hebbende. om den ſelven Koninck in de voorſz. Zuydt-Zee te incommoderen (daer ſyn Hart-Ader leydt, en de hy op ſyn ſwackſte is) gedurig wegens den ſelven Koninck, om vreede is geſolliciteert, tot dat die eyntelyck, met de grootſte avantagie ende glorie voor deſen Staet, in den jare 1648. binnen Munſter is geſlooten: waer door dan deſen Staet in hare laſten ſeer veele Millioenen guldens jaerlycks verlicht is geworden, [a] ſynde de voorſz. Compagnie (die voor geen geringh gedeelte den Vyandt verſwackt, het landt verryckt, ende die gewenſte vreede gevordert heeft, (gelyck ſulcx het Rapport van uw Hoog Moog: Gedeputeerden, van dato den 11ſte Marty 1649. is medebrengende) ondertuſſchen in hare laſten gebleven: alle het welcke uwe Hoogh Moog: kort naer dat de Vreede was gemaeckt, op 't hooghſte, ter herten hebben genomen, en ſerieuſelyck gedacht aen de groote dienſten by de Compagnie aen den Staet gedaen, ende geconſidereert dat uw Hoogh Moog: de Compagnie ſoo lange jaren hadden laten patiënteren, alsmede de voorgeroerde beloften by het 41ſte. Artyckel des voorſz. Octroys gedaen, hebben uw Hoog Moog: aen de Compagnie toegeſtaen, diverſe extraordinaire ſubſidien, ende ſecourſſen, dewyle de gelegentheydt van den Staet 't ſelve als doen eeniger maten lyden konde, ende den noot van de Compagnie ſulcx vereyſchte, door dien de trouwloosheydt der Portugeſen, onder ſchyn van vriendtſchap, ende ſtaende het Tractaet van de thien-jarige Treves, de Compagnie, ende by gevolge den Staet, hadde af-handigh gemaeckt, haere heerlyckſte, ende ſoo dienſtige conqueſten, daer van ſoo groote ende ſchoone navigatie ende traffycque dependeert, ende dat ſoo haeſt, als de voorſz. Compagnie, ſteunende op 't voorgementionneerde Tractaet, omtrent

Sande 10 boeck

[a] *Vide in 't Militair Repertitie-boeck.*

trent de Militie ende hare excessive lasten, het poinct van mesnagie, uyt hooghdringende noot, by der handt genomen hadde, welcke mesnagie te meer heeft moeten geschieden, door dien de gemelte Compagnie de betaelinge van de voorgeroerde subsidien van seven hondert duysent guldens 's jaers meerendeels was te buyten staende; ende soo, door 't een, als 't ander, uyt hare middelen geraeckt zynde, heeft de gelden, de welcke sy tot hare Negotie noch overigh ende van noode hadde, eyntelijck moeten aentasten, ende bekeren tot de betalinge van de intresten, van de omtrent Sestigh Tonnen Gouts, die de Comp^nie^. haer vande toegeseyde subsidien gefrustreert vindende, van tyt tot tyt, gedrongen is geweest te negotiëren ende op te nemen, ja oock daer na t'elckens wederom de gelden heeft moeten lichten op Interest, tot betaelinge van de Interesten; waer omme dan eyndelyck op den 26ste Marty 1649. op het Advys van de Heeren Extraordinaris en Ordinaris Gedeputeerden van de Provintie van Hollandt, den 19. January des selvigen Jaers, ter Vergaederinge van uw Hoogh Moog: ingebracht, naer veele deliberatien uw Hoogh Moog: hebben gelieven by resolutie vast te stellen, de bewuste ses Poincten, raekende de gemelte West-Indische Compagnie, ende de subsistentie ende Redres van hare vervallene saecken, volgens uwer Hoogh Moog: Resolutien van den 19. ende 30. January des selven Jaers, ende de besoignes dien aengaende door Commissarissen van uw Hoogh Moog: gehouden ende gerapporteert, ende sulcx soo wel ten reguarde van consent als effectyf fournissement, gelyck gesien kan worden by de selve Resolutie, copielyck aen desen annex, van welcke voorsz. ses Poincten het eerste, tweede, derde, ende vyfde, voorts ge-effectueert syn geworden, ende alleenelyck tot nu toe, door de overgroote discretie van de Bewinthebberen ende Participanten, uyt oorsaecke van opgevolghde swaere tyden, ongeeffectueert gebleven, het vierde, mitsgaders het seste, dat depen-

dependeren ſoude van 't vierde, mede brengende dit vierde Poinct, in het Rapport van de Heeren uw Hoogh Moog: Commiſſariſen, dat de Provincien aen de gemelte Weſt-Indiſe Compagnie, over ſubſidien, tſedert de laetſte liquidatie ſchuldich zyn gebleven, de ſomma van Ses Millioenen ſes hondert dry-en-veertich duyſent twee hondert eenen tnegentich guldens, volgens de overgeleverde Staet ende Reeckeninge, waer over by de ſelve Heeren uwer Hoogh Moog: Commiſſariſſen voorſlagen gedaen, beſoignes gehouden ende gerapporteert ſynde, ſyn alle de ſelve by de voorgeroerde uwer Hoogh Moog: finale Reſolutie van den 26ſten Marty 1649. vaſt geſtelt, ende ſulcx (gelyck vooren verhaelt is) ſoo wel ten reguarde van conſent, als effectyf fourniſſement, tot welcke voorſz. ſubſiſtentie, redres ende herſtellinge de Supplianten vaſtelyck vertrouwen, dat de Participanten van de gemelte Generaele Weſt-Indiſche Compagnie, van hare zyde, alles ſullen contribuëren, wat eenichſints van de ſelve met reden door uw Hoogh Moog: ſoude konnen worden vereyſcht ende begeert, verhoopende dat uw Hoogh Moog: uyt conſideratie van alle de vooren verhaelde gedaene dienſten, ende geledene ſchade ende intereſten, met de voorſz. Compagnie, ten minſten, ſoo wel als met andere Onderdaenen, (die ſoo veele dienſten aen den Staet niet gedaen hebben) rechtmatich ende equitabel ſullen handelen, welcke herſtellinge als nu facyl te effectuëren ſal ſyn, dewyle de ſelve Compagnie in krachten ende ſterckte dagelycx toeneemt, hebbende tegenwoordich tuſſchen de 30. en 40. ſoo eygene als gehuurde Capitaele Schepen t'haren dienſte in Zee, ende occaſie tot employ van ontrent 50. Capitaele Schepen ende Jachten, jaerlycx, binnen de limiten van haer Octroy, welcke occaſie geenſins verſuymt, maer vlytich waergenomen ſal worden, apparent tot groot nut ende profyt voor de Participanten, die daer door in korten wel ſouden mogen komen te erlangen, een begin van de langh

 ver-

verwachte vruchten haerder Capitaelen; jae seeckerlyck voortaen die sullen komen te gauderen, by aldien uw Hoogh Moog: het billyck versoeck in desen gelieven toe te staen, synde hare Forten, Conquesten ende Colonien in goeden stant, die dagelycx seer toenemen, ende meer en meer vruchten beginnen te geven, en van seer groote apparentie, soo ten reguarde van de Culture ende Negotie, als mede van de Mineraelen, Zout-pannen, Bestialen ende aenqueeckinge van Vee. Waer omme dan de Participanten oock vertrouwen, dat de versochte prolongatie van des voorsz. Compagniës Octroy, eenmael, ende in korten by uw Hoogh Moog: geaccordeert ende toegestaen sal worden, op dat de selve Compagnie alsoo, met des te meerder lust, vigoureuselyck in de voortsettinge van hare saecken, haer sal mogen evertuëren, dat mede uw Hoogh Moog: goede gelieste sal syn, de gemelte West-Indische Compagnie door vigoureuse assistentie van den Staet te doen bekomen, satisfactie ende naerkominge van 't Tractaet met de Croone van Portugael, in den Jare 1661. gemaeckt; mitsgaders voldoeninge van de voorgemelte subsidien (daer van de descharges onder de Compagnie syn berustende) volgens de letter van het Rapport van uw Hoogh Moog: Heeren Commissarissen, 't sy in contant gelt, op gevoegelycker termynen, ofte met overneminge van de obligatien, tot laste van de voorsz. Compagnie loopende, ende door wanbetaelinge van de welcke de vervallene, ende by Portugael soo hoogh geledeerde Compagnie, nu al ontrent Ses Millioenen guldens aen Interesten betaelt heeft, welcke andersins seer vruchtbaerich in de Negotie hadden konnen gebruyckt worden, ende veele goede vruchten, tot solaes van de Participanten, souden gegeven hebben. Ende of het tegens vermoeden mochte gebeuren dat uw Hoogh Moog: eenighe difficulteyt of scrupule mochte voorkomen ontrent het subject van het een of 't ander, van de voorsz. drie Poincten van

ver-

verſoeck: Soo bidden de Supplianten ootmoedelyck, dat uw Hoogh Moog: gelieven, de Bewinthebberen der voorſz. Generaele Compagnie t'eenen bequaeme dage, door eenige uwer Hoogh Moog: Gedeputeerdens, te hooren, vertrouwende ſy Supplianten vaſtelyck, dat de voornoemde Bewinthebberen aen de ſelve Heeren Gedeputeerdens, op alle de difficulteyten, ende ſcrupulen, die daer ſouden mogen worden gemoveert, tegens haer onderdaenich hier voren gedaen verſoeck. ſoodaenige ſatisfactie ende contentement te ſullen geven, mitſgaders al ſulcke ſortable voorſlagen te kunnen doen, dat uw Hoogh Moog: 't Rapport gehoort ende naerder daer over gedelibereert, eyndelyck eenmael goetgunſtelycken ſullen reſolveren de gemelte Weſt-Indiſche Compagnie te doen jouiſſeren van het effect van haer voorſz. rechtmatich ende billick verſoeck, 't welck ſeeckerlyck ſtrecken ſal, ten beſten van den Staet, ende ingevolge van uwer Hoogh Moog: Reſotien van den 26ſten Marty 1649. hier vooren verhaelt, tot ſubſiſtentie ende redres van de ſelve Weſt-Indiſche Compagnie, de welcke (gelyck ten deelen hier vooren verhaelt is) aen deſe Landen ſoo veele ſeer groote goede dienſten gedaen heeft, daer in ſoo veel duyſenden Ingeſetenen ende andere ontallycke Weduwen ende Weeſen geintereſſeert ſyn, welcke hare middelen boven andere Ingeſetenen, voor den Staet hebben opgeſet, in 't doen van de voorverhaelde diverſie ende afbreuck aen den Vyant, begroot werdende meer als hondert achtien Millioenen in de eerſte 12. Jaren: [a] ſoo dat de ſaecke ſelver ſpreeckt, hoe rechtveerdich, billick en loffelyck uw Hoogh Moog: by alle de Werelt geroemt ſullen worden: als daer door de traenen ende ſuchten van de voorſz. Weduwen ende Weſen ſullen worden verandert in blydſchap ende danckſeggingen, ſoo aen Godt Almachtich, die de Harten van uw Hoogh Moog: tot ſoo heerlycken, nootwendigen, ende rechtmatigen ſaecke, ſal hebben beweeght, als mede aen uw

a *Vide J. de Laets, kort verhael f.* 25

Hoogh

Hoogh Moog: die nae ſoo veel ſollicitatien het voorſz. goede werck, favorabelyck ende vigoureuſelyck ſullen hebben geeffectueert, ende te wege gebracht, Soo geve Godt dat uwe Hoogh Moog: Regeringe door het oeffenen van recht ende gerechticheydt, aen de voorſz Compagnie tot in eeuwicheyt mach worden beſtendicht, der ſelver Reſolutien met alle proſperiteyt, ende benedictien uyt den Hemel gekroont, ende geſegent, ende der ſelver perſoonen ende familien, voor allen onheyl bewaert, op dat de Ingeſetenen ende Onderdaenen van uw Hoogh Moog: tegen alle ongelycken mogen werden geprotegeert, de Negotie ende Traffycq voort geſet, den Koophandel floreere, ende den Staet dagelycx in macht, luyſter, reputatie ende welſtant groeye ende toeneme: Doch indien buyten verwachtinge uw Hoogh Moog: gewichtige beſoignes niet toelaeten, op alle de drie verſochte Poincten, voor als noch volkomentlyck te reſolveren, ſoo verſoecken de Supplianten ootmoedich, dat uw Hoogh Moog: in allen gevalle, gelieven by proviſie ende voor af, het Octroy tot den uyteynde van deſe loopende Eeuwe, metten eerſten goedertierentlyck te prolongueren. 't Welck doende, &c.

Extract uyt het Register der Resolutien van haer Hoogh Moog.

Den xix. January 1649.

DE Heeren Extraordinaris ende Ordinaris Gedeputeerden van de Provintie van Hollandt, hebben ter Vergaderinge van haer Hoogh Moog: in ghebracht het Provintiael advys van de selve Provintie op de saecken van Brazil, ghelyck het selfde hier naer volght geinsereert.

Te weten, &c. Waer op gedelibereert zynde, Is goet-gevonden ende verstaen, dat van nu af midtsdesen werdt vast gestelt ende voor gearresteert gehouden, de ses poincten door de Heeren Extraordinaris ende Ordinaris Gedeputeerden van Hollandt den 16 deses ter Vergaderinge van hare Hoogh Moog: in-gebracht, te weten: dat de Oost-Indische Compagnie sal werden geauthoriseert, &c.

Ten tweeden, dat Brieven van Represalien sullen werden verleent aen de West-Indische Compagnie.

Ten derden, dat by Provisie voor den tydt van een Jaer tot laste van den Staet sullen werden onderhouden vier d half Duysent Man, omme daer mede te besetten de conquesten van de voorschreve West-Indische Compagnie.

Ten vierden, dat gemaeckt zal worden een pertinente afreeckeninge van de oude Subsidien volgens de descherges van den Raede van Staten, ende dat het Restant der selver op sekere korte termynen sal worden betaelt.

Ten vyfden, dat de Poincten van mesnagie ende Redres van de West-Indische Compagnie hier bevoorens door Gedeputeerden van hare Hoogh Moog: in besoigne gebracht, sullen worden vast gestelt ende gepractiseert.

Ten sesten, dat de Participanten siende de behulpelycke handt van de Regeeringe mogen werden gedisponeert omme op nieuws een by-laege te doen van twaelf per cento, &c.

Voorts hebben hare Hoogh Moog: midsdesen vast gestelt ende

 gearre-

gearresteert het geheele boven-staende Provintiael Advijs van de meer-gemelde Provintie van Hollandt, &c.

Dan hebben de Heeren Gedeputeerden van de Provintien van Gelderlandt, Uytrecht ende Stadt en Landen Respective hier op laten aenteeckenen, dat sy in de voorsz. Conclusie niet verder noch anders sijn consenterende als op 't behagen van de Heeren hunne Respective Principalen: de Ordinaris Gedeputeerden van de Provintie van Zeelandt hebben Iterativelyck verklaert te versoecken Copye, &c.

Mercury den xj. Marty 1649.

DE Heeren van der Capelle van Aertsberghen ende andere hare Hoogh Moog: Gedeputeerden in conferentie geweest zynde met de Bewinthebberen van de West-Indische Compagnie over 't practiseren van de *ses* Poincten, die by haer Hoogh Moog: Resolutie van den 19. January laestleden vast gestelt zyn, hebben ter Vergaderinge geexhibeert, oock vervolgens laten lesen der selver schriftelyck Rapport, met vier distincte by-laegen daer toe specterende.

Waer op gedelibereert zynde, hebben hare Hoogh Moog: de gemelte Heeren der selver Gedeputeerden, over ende ter saecke van de genomene moeyten, bedanckt, ende hebben de Heeren Gedeputeerden van de Provintien van het voornoemde Rapport, als oock van de bylagen, versocht Copye, die haer E Respectivelyck mits desen wert geaccordeert, ende de vordere dispositie middeler tydt opgehouden.

Rapport.

De Heeren van der Capelle van Aertsberghen ende andere hare Hoogh Moog: Gedeputeerden, in Conferentie geweest synde met de Bewinthebberen van de West-Indische Compagnie over 't practiseren van de ses Poincten, die by hare Hoogh Moog: Resolutie van den 19. January 1649. vast gestelt zyn, sullen by haer Rapport voorbygaen de drie eerste Poincten, over Represalies genomen, alsoo

alſoo d'ordre ende Reſolutien tot naerkominge ende effectueringe van de ſelve alreede genomen, ende daer ſulcx behoort afgeſonden ſyn, ende dienvolgende alleen Rapporteren van de beſoignes gevallen op de drie laetſte Poincten in de bovenſtaende Reſolutie begrepen.

Eerſtelyck raeckende het vierde Poinct, is gebleecken door Staet by de Generale Weſt-Indiſche Compagnies Reecken Kamer uytgetrocken, ende by hare Hoogh Moog: geexamineert, ende aengenomen, op den 17. December 1648. dat de Provintien over verſochte ende niet uytgegevene ingevorderde ſubſidien tſedert de liquidatie van den Jare 1635. ſchuldigh ſyn gebleven, de ſomme van ſes Millioenen, ſes hondert drie en veertigh duyſent, twee hondert een en tnegentigh ponden, vyf ſchellingen, acht penningen.

De voornoemde Staet is mede aen de Reſpective Provintien geſonden, om aen te wyſen den tydt der gedaene betaelinge, ende furniſſement, met verſoeck, dat de voorſz. reſterende ſubſidien, ſoo als die, van tydt tot tydt, by den Raedt van Staeten ſyn verſocht geworden, mogen worden geſuyvert.

Het verloop groot, ende voor de Provintien beſwaerlyck zynde, om teſſens ende tegelyck opgebracht te worden, ſouden gevoeghlycke termynen van ſes Jaren, of daer omtrent beraemt konnen worden, ende met eguale portien, ofte in contant gelt betaelt, ofte met overneminge van Obligatien, nu tot laſte van de West-Indiſche Compagnie loopende, gerencontreert worden.

Om ſulcks doende de voorſchreve Compagnie ende Participanten te ontlaſten van de oude ſchulden ende penningen, die de Bewinthebberen, nu ende dan, haer gefruſteert vindende van de toegeſeyde ſubſidien, opgenomen hebben, tot uyt-voeringhe van Oorloghs Deſſeynen ende Exploicten, ondernomen tegens den gemeenen Vyandt, op aenradinge ende goet vinden van de Regeringe, *waer door den Vyandt verſwackt, 't Landt verryckt, de gewenſchte Vreede gevordert is geweeſt, ende de voorſz. Compagnie t'eenemael is in onmacht geraeckt,* blyvende ondertuſſchen beſwaert met de Jaerlyckſe Intereſten, ſonder middel om die te konnen betaelen, ten ſy de Provintien het defect van misbetaelinge der ſubſidien, daer uyt het be-

beſwaer van de opgenomen penningen is gereſen, als noch komen te ſuppleren, door het aennemen van de voorgeſlagene termynen ende betaelinge, Waer toe by aldien by de Reſpective Provintien conſent worde gedragen, Vertrouwen de Bewinthebberen, dat de Participanten oock ſouden konnen gediſponeert worden, omme aen den Staet van 't Landt te cederen ende op te dragen het recht van de inkomſte van de Caribis Vaerders, uyt het welcke door de authoriteyt van 't Landt, wel ſoo veel ſal worden ontfangen, als d'Intereſſen van de genegotieerde penningen jaerlycks bedragen, &c.

Veneris, *den* xxvj. *Marty* 1649.

OP het gerapporteerde by de Heeren Extraordinaris ende Ordinaris Gedeputeerden van de Provintie van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt, ter Vergaderinge gedaen, hebben de geſamentlijcke Provintien (uyt-geſondert Vrieſlandt die noch geen laſt en heeft) verklaerdt mids-deſen vaſt te ſtellen de bewuſte *ſes* Poincten, raeckende de Weſt-Indiſche Compagnie, ende de ſubſiſtentie ende Redres van hare vervallene ſaecken, volgens hare Hoogh Moog: Reſolutien van den 19. ende den 30 January laetſt-leden, *ende de beſoignes dienaengaende door Commiſſariſſen van haer Hoog Moog: gehouden ende gherapporteert*, ende zulcks ſoo wel ten reguarde van *conſent, als effectyf furniſſement*; Ende zullen alle mogelijcke devoiren gedaen worden by beſendinge ende anderſints, zulcks ende daer 't behoordt, ten eynde dat de gebreeckige Provintie ofte Provintien, haer oock willen conformeren met de conſenterende ende fournerende Provintien. De Heeren Gedeputeerden van de Provintie van Uytrecht, hebben verklaerdt in de voorſz. ſes Poincten nochmaels te conſenteren, gelyck haer E. hier bevorens, en de noch jonghſt, den 20. deſes hebben gedaen, op het behaeghen van de Heeren der ſelver Principalen.